

Αποκαλύπτοντας τους άορατους φτωχούς: Η σημασία του προβλήματος της «έλλειψης χρόνου»

Των Ράνια Αντωνοπούλου, Thomas Masterson και Ajit Zacharias

3 Οκτωβρίου 2012

Οι επίσημες εκτιμήσεις για τη φτώχεια εξακολουθούν να αγνοούν το γεγονός ότι η μη αμειβόμενη εργασία στα νοικοκυριά συμβάλλει στην εκπλήρωση υλικών αναγκών και επιθυμιών. Η παράλειψη αυτή έχει συνέπειες. Η μη ένταξη της μη αμειβόμενης εργασίας στα νοικοκυριά στις εκτιμήσεις για τη φτώχεια μας δίνει μια απαράδεκτα ελλιπή εικόνα τόσο για την συχνότητα όσο και για το βάθος του προβλήματος της φτώχειας, και ως εκ τούτου οι εκτιμήσεις αυτές παρέχουν ανεπαρκή καθοδήγηση στους διαμορφωτές πολιτικής.

Τα τυπικά πρότυπα για την μέτρηση της φτώχειας υποθέτουν ότι όλα τα νοικοκυριά και τα άτομα διαθέτουν αρκετό χρόνο για να ασχοληθούν επαρκώς με τις ανάγκες των μελών του νοικοκυριού (όπως, για παράδειγμα, με τη φροντίδα των παιδιών), καθήκοντα που είναι απολύτως αναγκαία για την επίτευξη ενός ελάχιστου βιοτικού επιπέδου. Αλλά αυτή η υπόθεση είναι ψευδής. Για πολλούς λόγους, ορισμένα νοικοκυριά μπορεί να μην έχουν αρκετό χρόνο, και έτσι αντιμετωπίζουν «έλλειψη χρόνου». Αν ένα νοικοκυριό που χαρακτηριστεί επίσημα ως μη φτωχό αντιμετωπίζει «έλλειψη χρόνου» και δεν μπορεί να το καλύψει με την αγορά υποκατάστατων υπηρεσιών (π.χ., με την πρόσληψη κάποιου φορέα για την παροχή οικιακών υπηρεσιών), το νοικοκυριό αυτό θα αντιμετωπίσει κακουχίες που δεν αντανakλώνται στα επίσημα στοιχεία για τη φτώχεια. Για να έχουμε μια πιο ακριβή μέτρηση της φτώχειας, αναπτύξαμε στο Ινστιτούτο Οικονομικών Levy μια μέθοδο για τη μέτρηση του χρόνου και της εισοδηματικής φτώχειας, το αποκαλούμενο Levy Institute Measure of Time and Income Poverty (LIMTIP), ένα δισδιάστατο μέτρο που λαμβάνει υπόψη τόσο το απαραίτητο εισόδημα όσο και τον χρόνο εσωτερικής μη αμειβόμενης εργασίας που απαιτούνται για την επίτευξη ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης.

Κάνοντας χρήση αυτού του μέτρου, οι εκτιμήσεις μας για την Αργεντινή, τη Χιλή και το Μεξικό δείχνουν ότι ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων δεν συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία των φτωχών, όπως προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ των επίσημων ποσοστών φτώχειας και του δικού μας μέτρου που απεικονίζεται στον Πίνακα 1. Οι περισσότεροι από αυτούς τους άορατους φτωχούς ζουν σε νοικοκυριά όπου υπάρχει τουλάχιστον ένα εργάσιμο μέλος, αλλά με εισόδημα που είναι πολύ χαμηλό για να αντιμετωπιστεί η «έλλειψη χρόνου». Οι εκτιμήσεις του μέτρου LIMTIP αποκαλύπτουν επίσης ότι το εισοδηματικό έλλειμμα των φτωχών είναι μεγαλύτερο από ότι συνήθως θεωρείται (1.5 φορά μεγαλύτερο στην Αργεντινή και τη Χιλή και 1.3 φορές μεγαλύτερο στο Μεξικό). Τα ευρήματα αυτά υποδηλώνουν ότι εάν οι επιδράσεις της αγοράς εργασίας και οι κοινωνικές παροχές που μειώνουν τις ανάγκες της μη αμειβόμενης εργασίας στα νοικοκυριά μένουν αμετάβλητες, τα προγράμματα στήριξης του εισοδήματος θα πρέπει (1) να διευρυνθούν ώστε να συμπεριλαμβάνουν τους άορατους φτωχούς, και (2) να αυξήσουν το επίπεδο στήριξης προκειμένου να αντισταθμίσουν το έλλειμμα στο εισόδημα που προέρχεται από την έλλειψη χρόνου.

Τρία επιπλέον ευρήματα αξίζουν αναφορά. Κατ' αρχάς, σε αντίθεση με την άποψη που επικρατεί σε ορισμένους κύκλους, οι επαγγελματίες και τα άτομα που έχουν υψηλότερες οικονομικές απολαβές δεν αντιμετωπίζουν «έλλειψη χρόνου» στον ίδιο βαθμό με τους εργαζόμενους φτωχούς. Δεύτερον, τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες υποφέρουν από την έλλειψη χρόνου που την προκαλεί η φτώχεια, αλλά η συγκεκριμένη πηγή των δεινών τους διαφέρει. Για του άνδρες με χαμηλούς μισθούς το πρόβλημα είναι οι πάρα πολλές ώρες εργασίας. Για τις γυναίκες που αμείβονται με ακόμα χαμηλότερους μισθούς, αν και οι ώρες της εξωτερικής απασχόλησής τους είναι λιγότερες σε σχέση με τις ώρες απασχόλησης των ανδρών, οι απαιτήσεις που επιβάλλουν οι ανάγκες του νοικοκυριού στον χρόνο τους είναι αρκετά μεγάλες για να τις καταστήσει φτωχές όσον αφορά την διαθεσιμότητα χρόνου. Τρίτον, οι εκτιμήσεις μας δείχνουν την αθέατη όψη των κινδύνων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά. Πέρα από τη γνωστή ευπάθεια των παιδιών στην εισοδηματική φτώχεια, μια μεγάλη πλειοψηφία των παιδιών (περίπου γύρω στο 70%) ζουν σε νοικοκυριά όπου υπάρχει μεγάλη «έλλειψη χρόνου».

Table 1 Official and IMTIP Income Poverty Rates (in percent)

	Argentina		Chile		Mexico	
	Official	LIMTIP	Official	LIMTIP	Official	LIMTIP
			Actual			
Households	6	11	11	18	41	50
Men	7	13	9	15	40	49
Women	7	12	11	18	43	51
Children	16	28	19	29	57	67
Full-Time Employment Simulation						
Households	1	6	3	11	21	39
Men	2	7	1	8	20	38
Women	1	7	2	10	34	56
Children	5	19	5	19	25	44

Λαμβάνοντας υπόψη αυτά τα αποτελέσματα, ελέγξαμε επίσης την αποτελεσματικότητα της δημιουργίας θέσεων εργασίας για τη μείωση της φτώχειας και διαμορφώσαμε ένα υποθετικό σενάριο με βάση το οποίο όλοι οι ενήλικες χωρίς πλήρη απασχόληση μετατράπηκαν σε εργαζόμενους με πλήρες ωράριο. Σύμφωνα με τα πρότυπα αμοιβής και ωρών απασχόλησης που επικρατούν, διαπιστώνουμε ότι η δημιουργία θέσεων εργασίας θα βοηθούσε κάποιους σε μεγάλο βαθμό όσον αφορά την αντιμετώπιση της μείωσης της εισοδηματικής φτώχειας (όπως φαίνεται από τη διαφορά μεταξύ των πραγματικών και των προσομοιωμένων ποσοστών φτώχειας στον Πίνακα 1). Ωστόσο, για πολλούς άλλους, θα επαναλαμβάνονταν απλώς τα πρότυπα που περιγράψαμε παραπάνω: η απασχόληση θα αποτελούσε εισιτήριο για την ένταξη στην κατηγορία των εργαζομένων φτωχών με έλλειψη χρόνου και όχι διέξοδο από τη φτώχεια. Τα ευρήματα είναι ιδιαίτερα σημαντικά στο πλαίσιο της ημερήσιας διάταξης για μια ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και της επιδείνωσης των συνθηκών εργασίας λόγω της πρόσφατης παγκόσμιας οικονομικής επιβράδυνσης.

Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη την πρόκληση της μείωσης της φτώχειας και τις ανισότητες μεταξύ των φύλων σημαίνει ότι, εκτός από την αύξηση της πρόσβασης στην απασχόληση, θα πρέπει να γίνει πρόοδος και προς την κατεύθυνση της εγκαθίδρυσης ενός καθεστώτος εργασίας με αξιοπρεπείς μισθούς, να υπάρχουν ελεγκτικοί μηχανισμοί όσον αφορά το πρότυπο της εβδομαδιαίας εργασίας των 40 ωρών, και να υιοθετηθούν άλλα μέτρα, όπως η παροχή παιδικής φροντίδας, που θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του κρίσιμου προβλήματος της εισοδηματικής φτώχειας και της έλλειψης χρόνου με ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο τρόπο.

Μια πιο λεπτομερής συζήτηση του όλου θέματος μπορεί να βρεθεί στο www.levyinstitute.org/pubs/ppb_126.pdf και στο www.levyinstitute.org/publications/?docid=1566.

Η Ράνια Αντωνοπούλου είναι επικεφαλής του προγράμματος Ισότητα Φύλων και η Οικονομία στο Ινστιτούτο Οικονομικών Levy, ο Thomas Masterson είναι επικεφαλής του εφαρμοσμένου micro-modelling, και ο Ajit Zacharias είναι επικεφαλής του προγράμματος για την Κατανομή Εισοδήματος και Πλούτου.